

Sindikalno invalidna država

O pomenu sindikatov Razvrednotenje dela in krčenje ter kršenje pravic delavcev je treba ustaviti

O b vstopanju v Evropsko unijo smo v Sloveniji leta 2002 sprejeli zakon o delovnih razmerjih, ki je uvedel pogodbeni koncept delovnih razmerij, to pa se je končalo s sprejetjem zakona o kolektivnih pogodbah leta 2006. Pred tem so delodajalci enostransko izdajali akte o zaposlitvi in precej samostojno odločali o plačah delavcev. Po pogodbenem konceptu delovnih razmerij se ta urejajo s pogodbami na individualni in kolektivni ravni.

Sindikati imajo pri tem zelo pomembno vlogo, ki se je mnogi niti ne zavedajo dobro, še manj pa se zavedajo pomena sindikatov med delavci. V Sloveniji so sindikati edini zastopniki delavcev za sklepanje kolektivnih pogodb, s katerimi se določajo plače z vsemi dodatki ter drugimi pravicami in obveznostmi delavcev in delodajalcev.

Načrtno rušenje vrednote dela

Kapital in delodajalci so se tudi s pomočjo politike in sindikatov spremembam hitro prilagodili, saj so že leta 2005 odpovedali splošno kolektivno pogodbo za gospodarske dejavnosti, do danes pa še več drugih kolektivnih pogodb. Z uvedbo minimalne plače leta 2010 se je začelo načrtno rušenje vrednote dela, saj vsi delavci s plačo pod minimalno prejemajo nekakšen socialni transfer do minimalne plače, in to ne glede na svojo uspešnost in opravljeno delo zunaj rednega delovnega časa oziroma v težjih delovnih razmerah. Za to bi jim pripadali dodatki, a jih zaradi socialnega transferja ne občutijo in prejmejo enako plačilo kot tisti, ki delajo le polni delovni čas v okviru rednega delovnega časa. V dejavnostih brez veljavne kolektivne pogodbe je celo zakonito in nekaj povsem normalnega, da prejme delavec za nadurno delo ponoči en cent na uro. Koncentracija sindikalne moči v zvezah in konfederacijah, ki so pristojne za pogajanja po dejavnostih in sklepanje kolektivnih pogodb, se je

v zadnjih dvanajstih letih izkazala za napačen pristop, kar potrjuje tudi za polovico zmanjšano število članov v sindikatih.

S pogodbenim konceptom delovnih razmerij je bila pristojnost za pogajanja in sklepanje kolektivnih pogodb dana sindikatom dejavnosti, saj zakon o delovnih razmerjih le določa pravice in obveznosti, za določanje vrednosti dela pa napotuje na kolektivne pogodbe dejavnosti. V javnem sektorju se je ta pristojnost z zakonom o javnih uslužbencih še razdrobila (sindikalna fragmentacija) oziroma razširila na reprezentativne sindikate poklicev v javnem sektorju.

Obstoječe sindikalne zveze in konfederacije v Sloveniji koncentrirajo svojo moč v centralah in z vrha ponujajo podporo ter pomoč šibkim sindikatom, ki centralam odvajajo visoke odstotke članarine. Šibkim sindikatom tako krojijo usodo finančno močne sindikalne centrale v sozvočju s kapitalom in delodajalci in prevečkrat žal tudi s pomočjo politikov, pa čeprav pogosto sploh ne poznajo dela, za katerega plačilo se pogajajo. Najbolj žalostno pri tem je, da delavci, ki so ustanovitelji sindikatov in plačujejo članarino sindikatom ter posledično centralam, nimajo od njih nič oziroma jim te celo škodijo, saj delavci sploh nimajo več veljavnih pogodb na kolektivni ravni, individualne pa napotujejo za vrednotenje njihovega dela čez polni delovni čas v manj ugodnih razmerah na kolektivne pogodbe, ki ne obstajajo. To nedvomno potrjujejo v zgodovini večkrat mimo sindikatov samoorganizirani delavci pri zaščiti in uveljavljanju svojih pravic.

KSS le za skupne interese

Konfederacija slovenskih sindikatov – KSS je organizirana opisanim težavam primerno. Njeni člani sindikati so organizacijsko močni pri sklepanju kolektivnih pogodb in v odnosu do delodajalca. Sami so nosilci svojih pravic in obveznosti

GOSTUJOČE PERO

Gvido Novak
predsednik Konfederacije slovenskih sindikatov

in se v konfederacijo združujejo le za potrebe zastopanja interesov na najvišji državni ravni, ki so skupni vsem delavcem in sindikatom, ter zaradi lažjega izpolnjevanja pogoja števila članov za priznanje reprezentativnosti (namesto potrebnih 15 odstotkov le deset odstotkov članov od vseh zaposlenih). V KSS smo prepričani, da delo močnega samostojnega sindikata za zastopanje omenjenih skupnih interesov znaša največ deset odstotkov vsega njihovega dela, in temu primerno

Pod pogodbe o plačah se podpisujejo sindikati brez enega člana v dejavnostih in poklicih, za katere te veljajo.

smo določili tudi članarino konfederaciji od zbrane članarine v sindikatih. Ob takšnem sodobnem evropskem konceptu delovanja konfederacije, izhajajočem iz pridobljene prakse v dozrajšem delovanju doma in v Evropi (Euro-mil, Epsu, Etuc, evropska komisija) ter prilagojenemu pogodbenemu konceptu delovnih razmerij, zadošča finančno šibka sindikalna centrala, o kateri smo prepričani, da bo lahko normalno delovala ob določenem majhnem deležu članarine od zbrane v sindikatih, saj bodo nosilci delovanja močni samostojni sindikati na področju dela tistih, ki jih zastopajo.

Vedno glasnejše so želje po ustavitvi sindikalne fragmentacije (razčlenjevanju), predvsem iz vrst najmočnejših v gospodarstvu – Zveze

svobodnih sindikatov Slovenije in javnem sektorju – Konfederacije sindikatov javnega sektorja. Močne sindikalne centrale so po prepričanju KSS preživete, saj delavci in sindikati niso več organizirani po panogah, delavska ustava pa predpisuje kolektivne pogodbe za določanje plač na ravni dejavnosti. Smisel združevanja sindikatov v pogodbenem konceptu delovnih razmerij je po prepričanju KSS le še v potrebah po medsebojni pomoči in izmenjavi izkušenj, zastopanju skupnih interesov na najvišji državni ravni in lažjem pridobivanju reprezentativnosti, čemur je prilagojena tudi organiziranost KSS.

Močne sindikalne centrale se danes umešno ohranjajo z grobimi metodami izključevanja (pogosto v neskladju z ustavo in predpisi) vseh drugače mislečih, a kljub temu pogodbeni koncept delovnih razmerij in prevzeta klasifikacija dejavnosti s 615 dejavnostmi in 430 poklici Evropske unije silita delavce v sindikalno združevanje na ravneh dejavnosti in poklicev zato, da se za njihove plače ne morejo pogajati drugi, ki njihovega dela sploh ne poznajo.

Nedvomen dokaz za vse zapisano je najmanj podvojeno število reprezentativnih sindikatov v zadnjih nekaj kriznih letih, saj so delavci dobesedno prisiljeni v njihovo ustanavljanje zaradi kolektivnega dogovarjanja o njihovi

vih plačah na ravni dejavnosti in javnem sektorju tudi poklicev.

Ustavnost je skrb države

Mogoče prihaja čas sodobnih zvez in konfederacij, ki bodo sindikatom lahko ponudile to, kar resnično potrebujejo, in premaknile tudi državo, da bo začela urejati za delavce in sindikate zelo pomembno priznavanje reprezentativnosti sindikatom, saj se zakon ni spremenjal od sprejetja leta 1993. Resorno ministrstvo venomer trdi, da med socialnimi partnerji ni konsenza za prepotrebne spremembe. V KSS menimo, da mora ustavnost na tako pomembnem področju zagotavljati država ne glede na konsenz socialnih partnerjev. To ne more biti izgovor za ohranjanje neustavnih določil in delovanja na njihovi podlagi, saj je določanje plač gonilo družbe – delavcem v gospodarstvu in javnem sektorju – preobčutljivo področje. Tudi ustavnega sodišča se na tem področju žal ne posluša.

Država je tu zaspala, kot da bi to ustrezalo kapitalu in delodajalcem, čeprav je opisana neurejenost vedno bolj očitna in globoka. V Sloveniji se pod pogodbe o plačah podpisujejo sindikati brez enega člana v dejavnostih ali poklicih, za katere veljajo podpisane pogodbe. Tudi ko ustavno sodišče jasno pove, da je to v neskladju z ustavo, in določi rok za odpravo takšnega zakona, se ne zgodi nič. Kot da je država invalidna, saj ne deluje eden njenih najpomembnejših delov, in to vse v škodo delavcev, ki so gonilo vsake družbe. Oni tudi proizvajajo dodano vrednost, in ne gospodarstvo, kot se zelo radi postavljajo predstavniki delodajalcev in kapitala, a imajo do njih vsi, delodajalci, država in politika ter pogosto žal tudi sindikalne centrale, mačehovski odnos. Raje se ukvarjajo s politiko namesto s svojim osnovnim poslanstvom.

Razvrednotenje dela in krčenje ter kršenje pravic delavcev je treba ustaviti.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

POVEZANE VSEBINE
delo.si/mnenja

